

μέγοντος ἀντὶ ἀνθλήσιον, τὰ δύο μικρὰ αὐτῆς παιδία ἐπαίζον μετὰ τῶν τριῶν ἀραβίδων αἰχμαλώτων τῆς Ἀββυσσινίας, ἐνοκλαζουσῶν, ὡς καὶ ἡ κυρία αὐτῶν. Ἐπὶ ἀπέχτης κειμένου ἐπὶ τῆς ἄμμου. Αἱ τρεῖς αὐταὶ γυναῖκες, αἱ νέαι αὐταὶ καὶ ὠραῖαι αἱ τὴν μορφήν μὲν ἔχουσαι ραδινὴν καὶ λεπτὴν, τὴν δὲ κατατομήν τοῦ προσώπου αἰτώδη, ὡς ἅπασαι αἱ γυναῖκες τῆς Ἀββυσσινίας, συνεκρότουσιν σύμπλεγμα, διαφόρου ἔχον τὰς θέσεις, ὡς τρία ἀγάλματα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐξεσμένῳ λίθου. Ἡ μία ἐξ αὐτῶν θάτερον τῶν γονάτων κεκλιμένον ἔχουσα κατὰ γῆς, ἐκράτει ἐπὶ τοῦ ἐτέρου ἐν τῶν παιδίων, τῖνον τὰς χεῖρας πρὸς τὸν τόπον, ὅπου ἐκλαίει ἡ μήτηρ· ἡ ἐτέρα δὲ ἔχουσα λεκαμμένη ὑφ' ἑαυτὴν ἀμφοτέρας τὰς κνήμας, ἐκράτει τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ὡς ἡ Μαγδαληνὴ τοῦ Κανόβα ἐπὶ τοῦ ἐξ ὑφάσματος ρυανοῦ διαζώματός της. Ἡ τρίτη ἔστατο ὀρθία κλίνουσα μικρόν τι ἐπὶ τὰς σουνδούλους της, καὶ, ταλαντευομένη ἐκατέρωσθε, ἀνελίκνιζεν ἐπὶ τοῦ στήθους της, μόλις ἤδη ὑπανευιγμένου τὸ μακρότερον τῶν παιδίων, ὅπερ εἰς μάτην ἐσπούδαζε νὰ ἀποκοιμίσῃ. Οἱ οἱ στεναγμοὶ τῆς νέας χήρας ἔφθανον μέχρι τῶν παιδίων, ἤρχιζον εὐθὺς νὰ κλυθμυρίζωσι, καὶ αἱ τρεῖς μαῦραι δοῦλαι, ἀφ' οὗ ἀνταπεκρίνοντο καὶ αὐταὶ δι' ἐνὸς στεναγμοῦ πρὸς τὴν κυρίαν των, ἤρχιζον ἄσματα ἀποκοιμιστικά, καὶ λόγους παιδικούς κατὰ τὸ ἔθος τοῦ τόπου των, διὰ νὰ καθησυχᾷ ὥσως τὰ δύο παιδία.

Ἡ κυριακὴ διακόστια θήματα μακρὰν ἑμοῦ, ὀπίσω τῶν παχέων καὶ ὑψηλῶν τειχῶν τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἤκουον ἐξερχομένας, δίκην ῥιπῶν ἀνέμου ἐκ τοῦ θόλου τοῦ ἐλληνικοῦ μοναστηρίου ἡχοῦς ἀπωτάτας καὶ ἐξησθενηκυίας τοῦ ψαλλομένου κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐσπερινοῦ. Οἱ ὕμνοι καὶ οἱ ψαλλμοὶ τοῦ Δαβὶδ, μετὰ τρισηλίου ἐνιαυτοῦς, προφερόντο παρὰ χειλέων ξένων καὶ ἐν ξένη γλώσσῃ, ἀλλ' ἐπὶ τῶν αὐτῶν τόπων οἵτινες εἶχον ἐμπνευσθῇ αὐτοῦς πάλαι ποτε εἰς τὸν Προφητάναχα. Καὶ ἐβλεπον ἐπὶ τῶν ἐξωστῶν μοναστηρίου μορφὰς τινὰς γηραιῶν μοναχῶν τοῦ ἁγίου Τάφου, περιπατούντων καὶ μετὰ χεῖρας ἐχόντων τὸ εὐχολογίον των, ψιθυρίζοντων δὲ τὰς αὐτὰς εὐχὰς, ἃς τοσαῦται φυλαὶ καὶ γλῶσσαι διὰ τοσοῦτων αἰῶνων διετέλεσαν καὶ διατελοῦσι ψιθυρίζουσαι!

Καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἤμην ἐκεῖ, ὅπως ψάλλον πάντα ταῦτα, ὅπως μελετήσω τοὺς αἰῶνας ἐν τοῖς σπαργάνοις αὐτῶν, ὅπως παρακολουθῶ συναναπλέων τὸ ἀγνώστον ρεῦμα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς θρησκείας μέχρι τῶν πηγῶν αὐτοῦ· ὅπως ἐμπνευσθῶ ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῶν τόπων καὶ τῆς κεκρυμμένης ἑνότητος τῶν ἱστοριῶν καὶ τῶν μνημείων ἐπὶ τῶν ὄχθων ἐκείνων, αἵτινες ὑπῆρξαν ἡ ἀρχὴ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ νέου κόσμου, καὶ ὅπως θρήψω διὰ σοφίας πραγματικωτέρας καὶ φιλοσοφίας ἀληθεσιέστερας, τὴν σοβαρὰν καὶ σύννουσιν ποίησιν τῆς προκλιχωρηκυίας ἐποχῆς, ἐν ᾗ ζῶμεν!

Ἡ πρὸ ὀρθαλμῶν αὐτῶν παριστάμεν ἐκείνη σκηνή, ἡ ἀποτελέσασα μίαν ἐκ τῶν μυρίων ὁδοπορικῶν μου ἀναμνήσεων, μὲ παρήστησε τὰς τύχας καὶ τὰς πλήρεις φάσεις πάσης ποιήσεως. Αἱ τρεῖς μαῦραι δοῦλαι αἱ ἀποκοιμίζουσαι τὰ παιδία διὰ τῶν ἀπλοικῶν καὶ ἀσχη-

μῶν ἁσμάτων τοῦ τόπου των, ἀπεικονίζον τὴν ποιμενικὴν καὶ ἐνστιγματικὴν ποίησιν τῆς παιδικῆς τῶν ἐθνῶν ἡλικίας· ἡ νέα τούρκισσα χήρα, ἡ θρηνοῦσα τὸν σύζυγόν της καὶ ψάλλουσα πρὸς τὴν γῆν τοῦς στεναγμούς της, ἀπεικονίζε τὴν ἐλεγειακὴν καὶ περιπαθητικὴν τὴν ποίησιν τῆς καρδίας· οἱ ἀραβὲς στρατιῶται, οἱ ἀπαγγέλλοντες τεμάχια τῶν πολεμικῶν, ἐρωτικῶν καὶ θαυμασιῶν ποιημάτων τοῦ Ἀντάρ, τὴν ἐπικήν καὶ πολεμικὴν ποίησιν τῶν νομαδικῶν καὶ κατακτητικῶν λαῶν· οἱ Ἕλληνες μοναχοὶ οἱ ψάλλοντες τοὺς δαυιτικὰς ψαλμοὺς ἐπὶ τῶν ἐρημητικῶν ἐξωστῶν τοῦ μοναστηρίου των, τὴν ἱερὰν καὶ λυρικὴν ποίησιν τῶν αἰῶνων τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς θρησκευτικῆς μεταρρυθμίσεως. Καὶ ἐγὼ, μελετῶν ὑπὸ τὴν σκηνὴν μου, καὶ συνάζων ἀληθείας ἱστορικὰς ἢ καὶ τὸν λογισμὸν μου ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἐκείνην, ἀπεικονίζον τὴν ποίησιν τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς μελέτης, θυγατέρα ἐποχῆς καθ' ἣν ἡ ἀνθρωπότης μελετᾷ μετ' ἐπιστάσις αὐτὴ ἑαυτήν, ἱερυνῶσα καὶ αὐτὰ τὰ ἄσματα ἅτινα χραιομεύουσιν οὕτῃ εἰς ἀσχολίαν διασκεδαστικὴν.

Ἴδου δόλοκληρος ἡ ποίησις τοῦ παρελθόντος! Ἄλλ' ἐν τῷ μέλλοντι τί ἔσται ἡ ποίησις αὕτη;

Μετὰ τῶν ἡμερῶν, δύο μῆνας ἔπειτα, ὑπερβάς τὰς αἰωνίους χιονοσκεπεῖς κορυφὰς τοῦ Σαίνινου, εἶχον καταβῆ ἀπὸ τοῦ λαμπρὸν κεδρίνον διάδημα φοροῦντος Λιβάνου, εἰς τὴν ἐρημον καὶ ξηρὰν γῆν τῆς Ἠλιουπόλεως. Μεθ' ὅλης ἡμέρας ἐπίπονον καὶ μακρὰν ὁδοπορίαν, εἰς τὸ ἀπώτατον ἄκρον τοῦ ὀριζήσαντος εἰς τὰς τελευταίας, οὕτως εἰπεῖν, βαθμίδας τοῦ Ἀντιλιβάνου, σύμπλεγμα ἄπειρον ἐρισιπῶν κιστρίνων, χουστουμένων ὑπὸ τοῦ δύνοντος ἡλίου. Ἐξείχεν ἐκ τῆς σκιᾶς τοῦ ὄρους, καὶ ἀντανέκλα τὰς ἐσπερινὰς ἀκτίνας! Οἱ ἡμέτεροι ὁδηγοὶ δεικνύοντες ἡμῖν τὰ εἰρεῖνια ἐκεῖ· αἰφώνουν· «Ἡ Βαλδέκ, ἡ Βαλδέκ!» Ἡ το τῶνόντι τὸ θαυμάσιον ἐρήμου, ἡ μυσθῶδης Βαλδέκ, ἥτις ἐξήρχετο στίλβουσα ἐκ τοῦ ἀγνώστου τάφου της, ὅπως διηγηθῇ ἡμῖν αἰῶνας καὶ χρόνους, ὧν ἡ μνήμη δὲν περιεσώθη ἄχρις ἡμῶν. «Ὡδοποροῦμεν ἐξ ἡδὴν καὶ βραδέως, συμφῶως πρὸς τὸ βῆμα τῶν ἐραυδοπορούντων μας ἱππῶν, ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τειχῶν γιγαντιαίων, ἐπὶ κιόνων ἐκθωμβωτικῶν καὶ κολοσσολογῶν οἰκιστῶν, ἐφαίνοντο ὅτι ἐξετείνοντο, ἐμεγαλύνοντο, καὶ ἐμυκνόντο καθ' ὅσον ἡμεῖς προεχωροῦμεν· βαθεῖα σιωπὴ ἐπεκράτει καθ' ὅλην τὴν συνοδίαν μας, ὡς εἰ ἕκαστος ἐφοβήτο μὴ ἀπολέσῃ καὶ μίαν μόνην ἐντύπωσιν ἐκ τῆς σκηνῆς ἐκείνης, ἐκφράζουσα ἐκείνην ἣν εἶχον ἐγώ· καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀραβὲς ἐσιώπων καὶ ἐφαίνοντο δεχόμενοι καὶ αὐτοὶ ἱσχυρὸν καὶ ἐμβριθὲς στοχασμὸν ἐκ τοῦ θαύματος ἐκείνου, ὃς τις ἱσοπεδοῖ, ὡς εἰπεῖν, ἅπαντας τοὺς ἄλλους συλλογισμούς. Τέλος πάντων ἐπλησιάζομεν πρὸς τοὺς πρώτους μαρμαρίνους ὄγκους, εἰς τὰ πρῶτα τμήματα τῶν στηλῶν, ἃς οἱ σεισμοὶ εἶχον κλονήσῃ. Μέχρι μυρίων ἄλλων μνημάτων κειμένων, ὅπως μετὰ τὴν λαίλαπα κεῖνται μακρὰν τοῦ δένδρου ξηρὰ τὰ φύλλα. Τὰ θαθεὰ καὶ εὐρύτατα στάδια τὰ διατέμνοντα. Ὡς λαίμοι κοιλᾶδων, τὰ μελανειμοῦντά τε πρὸς τοῦ Ἀντιλιβάνου, ἔχαινον ἤδη πρὸ τῶν ποδῶν τῶν ἱππῶν μας. Αἱ εὐραὶ ἐκείνοι· λίθιναι λεκάναι, ὧν οἱ τοῖχοι τρυοῖσιν ἀκόμῃ